

دانشگاه علوم پزشکی و
خدمات بهداشتی درمانی استان اردبیل

برنامه آموزشی ضروری مقطع کارورزی
بهداشت و پزشکی پیشگیری و اجتماعی

خرداد ۱۴۰۴

فصل اول

طول دوره : یک ماه

فصل دوم

مدت زمان ساعات مفید آموزشی در طول دوره:

- ساعات کارگروه از ۷/۳۰ صبح تا ۱۴/۳۰ بعد از ظهر می باشد که با کسر روزهای تعطیل در مجموع حدود ۱۸۰ ساعت می شود.
- ۵ روز اول دوره، کارگاه تئوری اجرا شده و یک روز جهت آشنایی با مراکز بهداشت استان به معاونت بهداشت استان می روند و بعد از آن دانشجویان به فیلدهای پزشکی پیشگیری و اجتماعی برای آموزش عملی می روند.
- یک روز بعد از اتمام دوره تئوری، دانشجویان جهت بازدید در مراکز تعریف شده شامل نگهداری سالمندان، بهزیستی، آموزش و پرورش، کودکان بی سرپرست، پیشگیری از آسیب های اجتماعی، فوریت های پزشکی و مرکز ناباروری قفقاز به منظور ایده گیری برای پروژه های مربوط به بررسی و اولویت بندی عوامل خطر و مشکلات سلامت جمعیت حضور می یابند.
- در طول دوره آموزش عملی، دانشجویان یک روز (چهارشنبه آخر هر دوره) در جلسه ژورنال کلاب (با حضور اعضای گروه و دانشجویان دوره کارآموزی با ارائه دو مقاله توسط دانشجویان کارورزی داوطلب و زیر نظر دو نفر از استاتید گروه) شرکت می کنند.

فصل سوم

مدیر مسئول برنامه

دکتر خاطره عیسی زاده فر: دانشیار پزشکی پیشگیری و اجتماعی

کارشناس مسئول برنامه

گل افشان متولی باشی

فصل چهارم

اعضای هیئت علمی:

۱- دکتر سعید صادقیه اهری	استاد پزشکی پیشگیری و اجتماعی
۲- دکتر فرهاد پورفرضی	استاد پزشکی پیشگیری و اجتماعی
۳- دکتر افشان شرقی	دانشیار پزشکی پیشگیری و اجتماعی
۴- دکتر نسرين فولادی	استاد آموزش پرستاری بهداشت جامعه
۵- دکتر فیروز امانی	دانشیار آمار زیستی
۶- دکتر خاطره عیسی زاده	دانشیار پزشک اجتماعی
۷- دکتر حامد زندیان	استادیار سیاستگذاری سلامت
۸- دکتر سهراب ایرانپور	استادیار اپیدمیولوژی
۹- دکتر عزیز کامران	استاد آموزش و ارتقای سلامت

اعضای تیم آموزشی فیلدهای آموزشی:

۱- خانم عظیم زاده (مسئول مرکز)	مرکز بهداشت شهری سید حاتمی
۲- دکتر علی رضایی (مسئول مرکز)	مرکز بهداشت شهری آزادگان
۳- خانم تقی زاده (مسئول مرکز)	مرکز بهداشت شهری پبله رودی
۴- خانم عزیزیان (مسئول مرکز)	مرکز بهداشت روستایی نیار
۵- آقای مهندس سلیمان نژاد (مسئول مرکز)	مرکز بهداشت روستایی شام/سبی
۶- خانم شاه محمدی (مسئول مرکز)	مرکز بهداشت شهید باهنر
۷- دکتر محمدعلی جعفری (آموزش بالینی)	مرکز بهداشت شهرستان

تبصره: کلیه آموزش دهندگان صرفاً بر اساس برنامه تنظیمی و با هماهنگی مدیر مسئول برنامه آموزش های خود را ارائه می دهند.

فصل پنجم

پیامدهای مورد انتظار (Outcomes) از این برنامه آموزشی

اهداف کلی دوره کارورزی :

دانشجو پس از پایان دوره باید بتواند :

- ۱- با مراجعان، بیماران، کارکنان و سایر اعضای تیم سلامت به نحو شایسته ارتباط برقرار کند و ویژگی-های رفتار حرفه‌ای مناسب را در تعاملات خود به نحو مطلوب نشان دهد.
- ۲- ارزیابی مدیریت و کاهش عوامل خطر را به درستی و با موفقیت برای مراجعین انجام دهد.
- ۳- برنامه‌های سلامت کشوری را به درستی اجرا و حسب مورد نقد نماید.
- ۴- مهمترین عوامل خطر و مشکلات سلامت جمعیت یا منطقه تحت پوشش در فیلدهای آموزشی را بررسی و اولویت‌بندی نماید و با توجه به امکانات موجود راهکارهای مناسب و برنامه عملیاتی لازم را با عنایت به همکاری‌های درون و برون بخشی تدوین و ارایه نماید.
- ۵- خدمات غربالگری و پیشگیری از بیماری‌های شایع و اولویت‌دار را در سطح فرد، خانواده و جامعه نقد کند.
- ۶- یک طرح در قالب تحلیل، اولویت‌بندی و حل مشکل را اجرا نماید.
- ۷- شاخص‌های بهداشتی را بر اساس کار با سیستم الکترونیکی سلامت محاسبه و تحلیل نماید.
- ۸- راهکارهای ارتقای شاخص‌های سلامت را با استفاده از راهکارهای پایش و ارزشیابی در منطقه پیشنهاد کند.
- ۹- توانایی اخذ شرح حال جامع، یکپارچه و کامل را در بزرگسالان، کودکان، زنان باردار و سالمندان در کلینیک پزشکی خانواده یا مراکز جامع خدمات سلامت داشته باشد.
- ۱۰- توانایی معاینه فیزیکی عمومی و جامع بزرگسالان، کودکان (برحسب تقسیم‌بندی رایج سنی)، زنان باردار و سالمندان با رعایت حریم خصوصی بیمار و آگاهی از حدود شرعی مرتبط در کلینیک پزشکی خانواده یا مرکز جامع خدمات سلامت داشته باشد.

- ۱۱- اصول و راهکارهای صحیح ارجاع به سطوح بالاتر را به کار ببندد.
- ۱۲- ارزیابی عوامل اجتماعی موثر بر سلامت را در سطح فرد، خانواده و جامعه انجام دهد.
- ۱۳- روش‌ها و شیوه‌های جلب حمایت همه جانبه Advocacy را در حل مشکلات به کار ببندد.
- ۱۴- روش‌های تشخیص زودرس و غربالگری بیماری‌های شایع را در سطح فرد، خانواده و جامعه به کار ببندد.
- ۱۵- نسخه‌های لازم را براساس اصول تجویز منطقی داروها بنویسد.

اهداف اختصاصی

الف- در حیطه دانش :

دانشجو پس از طی دوره باید بتواند :

- ۱- مراحل ارزیابی سلامت جامعه را نام ببرد.
- ۲- منابع داده‌های اولیه و ثانویه را بشناسد.
- ۳- با مفهوم صلاحیت حرفه‌ای پزشک و حقوق بیمار آشنا شود.
- ۴- با اهمیت برقراری ارتباط در ارائه خدمات سلامت آشنا شود.
- ۵- با عوامل فرهنگی-اجتماعی و آموزشی موثر در برقراری ارتباط موثر آشنا شود.
- ۶- ارتباط موثر پزشک بیمار را تعریف نماید.
- ۷- با مهارت‌های موثر در برقراری ارتباط موثر بین پزشک و بیمار آشنا شود.
- ۸- اپیدمیولوژی و عوامل خطر سرطان‌های شایع زنان را شرح دهد.
- ۹- برنامه غربالگری سرطان‌های شایع زنان را طبق پروتکل کشوری بیان کند و روش‌های تشخیص زودرس سرطان‌های شایع و اولویت‌دار را بیان نماید.
- ۱۰- چگونگی اجرای برنامه‌های سلامت و دستورالعمل‌های کشوری در خصوص سرطان‌های شایع زنان را تحلیل کند.
- ۱۱- عوامل خطر بیماری‌های قلبی عروقی را نام ببرد.

- ۱۲- متغیرهای لازم برای خطرسنجی را بیان کند.
- ۱۳- گروه هدف ارزیابی خطر بیماری‌های قلبی عروقی را ذکر نماید.
- ۱۴- اقدامات لازم برای گروه‌های با درجات مختلف خطر را نام ببرد.
- ۱۵- مراحل غربالگری سرطان پستان را شرح دهد.
- ۱۶- مراحل غربالگری سرطان کولون را شرح دهد.
- ۱۷- مراحل غربالگری سرطان گردن رحم را شرح دهد.
- ۱۸- نحوه خطرسنجی بیماری‌های قلبی عروقی را شرح دهد.
- ۱۹- خواص آزمون‌های غربالگری (اعتبار و پایایی) را شرح دهد.
- ۲۰- نحوه سنجش بازده و کارایی برنامه‌های غربالگری را شرح دهد.

ب- در حیطه نگرش:

دانشجو پس از طی دوره باید بتواند :

- ۱- برنامه غربالگری سرطان پستان را از ابعاد مختلف نقد کند.
- ۲- برنامه غربالگری سرطان کولون را از ابعاد مختلف نقد کند.
- ۳- برنامه غربالگری سرطان گردن رحم را از ابعاد مختلف نقد کند.
- ۴- نمودار خطرسنجی حوادث قلبی عروقی در ۱۰ سال آینده در گروه هدف را به کار گرفته و تفسیر نماید.
- ۵- حساسیت و ویژگی و پایایی را محاسبه نماید.
- ۶- به تأثیر و اهمیت این آموزش‌ها اعتقاد داشته باشد.

ج- در حیطه مهارت:

دانشجو باید پس از طی دوره بتواند:

- ۱- گردآوری داده‌های اولیه و ثانویه را انجام دهد.
- ۲- جمع‌بندی و تحلیل داده‌های اولیه و ثانویه را انجام دهد.

- ۳- فهرست مشکلات جامعه را تهیه و اولویت بندی کند.
- ۴- پروپوزال برای تشخیص ابعاد مشکل دارای اولویت در جامعه را تدوین کند.
- ۵- پروپوزال تدوین شده را اجرا کند.
- ۶- گزارش دوره را ارائه کند.
- ۷- روش های تشخیص زودرس و غربالگری سرطان های شایع را در سطح فرد، خانواده و جامعه به کار ببندد.
- ۸- برنامه های سلامت کشوری در مورد غربالگری سرطان های شایع زنان را به درستی اجرا نماید.
- ۹- اصول و راهکارهای صحیح ارجاع به سطوح بالاتر را به کار ببندد.
- ۱۰- فرآیند ارجاع را برای موارد نیازمند انجام و فیدبک آن را پیگیری نماید.
- ۱۱- نحوه ارائه خدمات در قالب برنامه های جاری در نظام سلامت را مورد پایش قرار دهد.
- ۱۲- آموزش های لازم برای کاهش اثر هر یک از عوامل خطر را انجام دهد.
- ۱۳- ارزیابی خطر برای فاکتور عدم فعالیت فیزیکی را برای بیماران انجام دهد.
- ۱۴- ارزیابی خطر برای فاکتور چاقی را برای بیماران انجام دهد.
- ۱۵- ارزیابی خطر برای فاکتور مصرف دخانیات و الکل را برای بیماران انجام دهد.
- ۱۶- خدمات مربوط به غربالگری سرطان پستان را برای گروه هدف ارائه دهد.
- ۱۷- خدمات مربوط به غربالگری سرطان گردن رحم را برای گروه هدف ارائه دهد.
- ۱۸- ریسک فاکتور های بیماری های قلبی عروقی را شناخته و در بیماران کنترل نماید.
- ۱۹- برای بیماران گروه هدف برنامه خطر سنجی از نظر حوادث قلبی عروقی انجام دهد.

فصل ششم

شاخص های تعیین محتوای آموزشی ضروری (Core content):

- ❖ توانمندی های مورد انتظار از یک پزشک عمومی متناسب با سند مربوطه
- ❖ رعایت ادغام یافتگی خدمات سلامت در کلیه حیطه های آموزشی دوره کارورزی
- ❖ نیازهای سلامتی جامعه
- ❖ کاربردی بودن
- ❖ به روز بودن
- ❖ تاکید بر اهمیت نظام بهداشتی کشور در تامین سلامت جامعه
- ❖ تقاضای مردم منطقه

فصل هفتم

محتوایی که باید آموزش داده شود و فرا گرفته شود تا پیامدهای فوق‌الذکر حاصل شوند.

ردیف	عنوان محتوا
۱	روش‌های تشخیص زودرس و غربالگری بیماری‌های شایع در سطح فرد، خانواده و جامعه
۲	خدمات غربالگری و پیشگیری از بیماری‌های شایع و الویت‌دار در سطح فرد، خانواده و جامعه
۳	مهارت‌های ارتباطی با مراجعین، بیماران، کارکنان و سایر اعضای تیم سلامت
۴	ارزیابی عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت در سطح فرد، خانواده و جامعه
۵	ارزیابی مدیریت و کاهش عوامل خطر
۶	محاسبه شاخص‌های بهداشتی براساس کار با سیستم الکترونیکی سلامت
۷	بررسی و الویت‌بندی مهمترین عوامل خطر و مشکلات سلامت جمعیت یا منطقه تحت پوشش
۸	راهکارهای ارتقای شاخص‌های سلامت
۹	برنامه‌های سلامت کشوری
۱۰	روش‌ها و شیوه‌های جلب حمایت همه جانبه Advocacy در حل مشکلات
۱۱	توانایی اخذ شرح حال جامع، یکپارچه و کامل در بزرگسالان، کودکان، زنان باردار و سالمندان

فصل هشتم

منابع اصلی برای آزمون:

- کتاب جامع بهداشت عمومی نوشته دکتر حاتمی و همکاران
- درسنامه طب پیشگیری و پزشکی اجتماعی پارک ترجمه: دکتر خسرو رفائی شیرپاک
- کتاب اپیدمیولوژی بیماری های شایع نوشته خانم دکتر پروین یآوری
- آخرین دستورالعمل ها و گایدلاین های وزارت بهداشت و درمان در حوزه سلامت
- راهنمای ارزیابی سلامت جامعه دکتر هلاکویی (ترجمه)

فصل نهم

روش آموزش دادن و فراگرفتن :

روش های آموزشی مورد استفاده بر اساس محتوای آموزشی :

- Clinical Teaching
- Problem Based Learning
- Small Group Discussion
- Lecture
- Computer- Assisted Learning
- Text Review
- Role Playing
- Task-Based Learning
- Research-Based Learning
- Role Model
- Journal Club
- Log Book

محتوایی که باید آموزش داده شود و فرا گرفته شود

ردیف	عنوان محتوا	مدرس	مکان آموزش
۱	روش‌های تشخیص زودرس و غربالگری بیماری های شایع در سطح فرد، خانواده و جامعه	دکتر افشان شرقی دکتر نسرين فولادی	دانشکده پزشکی (کارگاه تئوری اول دوره) مرکز بهداشت استان
۲	خدمات غربالگری و پیشگیری از بیماری‌های شایع و اولویت‌دار در سطح فرد، خانواده و جامعه	دکتر افشان شرقی دکتر نسرين فولادی	دانشکده پزشکی (کارگاه تئوری اول دوره) مرکز بهداشت استان
۳	مهارت‌های ارتباطی با مراجعین، بیماران، کارکنان و سایر اعضای تیم سلامت	دکتر سعید صادقیه	دانشکده پزشکی (کارگاه تئوری اول دوره)
۴	ارزیابی عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت در سطح فرد، خانواده و جامعه	دکتر سعید صادقیه	دانشکده پزشکی (کارگاه تئوری اول دوره)
۵	ارزیابی مدیریت و کاهش عوامل خطر	دکتر خاطره عیسی زاده	دانشکده پزشکی (کارگاه تئوری اول دوره)
۶	محاسبه شاخص‌های بهداشتی براساس کار با سیستم الکترونیکی سلامت	دکتر فیروز امانی	دانشکده پزشکی (کارگاه تئوری اول دوره) مرکز بهداشت استان
۷	بررسی و اولویت‌بندی مهمترین عوامل خطر و مشکلات سلامت جمعیت یا منطقه تحت پوشش	دکتر سهراب ایرانپور	دانشکده پزشکی (کارگاه تئوری اول دوره) مراکز تعریف شده *
۸	راهکارهای ارتقای شاخص‌های سلامت	دکتر سهراب ایرانپور	دانشکده پزشکی (کارگاه تئوری اول دوره)
۹	برنامه‌های سلامت کشوری	دکتر شادمان	دانشکده پزشکی (کارگاه تئوری اول دوره) بهداشت استان
۱۰	روش‌ها و شیوه‌های جلب حمایت همه جانبه Advocacy در حل مشکلات	دکتر عزیز کامران	دانشکده پزشکی (کارگاه تئوری اول دوره)
۱۱	توانایی اخذ شرح حال جامع، یکپارچه و کامل در بزرگسالان، کودکان، زنان باردار و سالمندان	دکتر محمد علی جعفری	دانشکده پزشکی (کارگاه تئوری اول دوره)

* مراکز تعریف شده شامل: مرکز نگهداری سالمندان، بهزیستی، آموزش و پرورش، کودکان بی سرپرست،

پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، فوریت‌های پزشکی و مرکز ناباروری قفقاز.

فصل دهم

روش‌های ارزیابی تراکمی یا نهانی (summative) دانش، مهارت و نگرش:

❖ MCQ

❖ Log book

❖ تشریحی

❖ ارزیابی ۳۶۰ درجه (اخلاق حرفه‌ای)

❖ چک لیست (ژورنال کلاب)

❖ طراحی پروژه

فصل یازدهم

فرایند اطلاع رسانی این برنامه آموزشی به فراگیران (curriculum ommunication) اعضای هیئت علمی و مسئولین آموزشی و اجرایی دانشکده و دانشگاه :

کلیه برنامه‌های آموزش بند ۱۴ توسط مدیر گروه و مسئول درس کتباً به مسئولین دانشکده، مرکز بهداشت استان، اعضاء هیئت علمی، دانشجویان و شبکه‌های آموزشی ابلاغ می‌گردد.

- اطلاع رسانی برای دانشجویان روز اول دوره توسط کارشناس آموزش گروه پزشکی اجتماعی طی جلسه توجیهی حضوری انجام می‌گردد.
- در طول دوره کارگاه، توسط اساتید و کارشناس مربوطه و تحویل Log book و جزوات آموزشی در مورد نحوه فعالیت در فیلد اطلاع رسانی لازم انجام می‌شود.
- درمورد نحوه فعالیت در برنامه‌های گروه رونوشت به مسئولان ذیربط ارسال می‌گردد.
- اطلاع رسانی از طریق سایت گروه و برد آموزشی شامل موارد زیر :

محتوای آموزشی

برنامه کلاسی

برنامه هفتگی اساتید

کوریکولوم آموزشی

طرح درس

ژورنال کلاب

هماهنگی‌های لازم جهت بازدید از مراکز مشخص شده از طریق مکاتبات اداری و معرفی‌نامه

اعلام نتایج نهایی ارزیابی به کارشناسان آموزش واحد بالینی

فصل دوازدهم

فرایند اداره و مدیریت برنامه آموزشی (Curriculum management):

۱. در دسترس بودن کوریکولوم، طرح دروس و لاگ بوک برای تمامی اعضای هیات علمی، دستیاران، کارآموزان و کارورزان
۲. نظارت بر اجرای صحیح کوریکولوم توسط مسئول آموزشی گروه و مسئول EDO دانشکده
۳. برگزاری جلسات مداوم توسط اعضای هیات علمی گروه در راستای به روز رسانی و حصول اهداف کوریکولوم

فصل سیزدهم

ارزیابی برنامه آموزشی (Curriculum evaluation):

لازم است در هر دوره، ارزیابی برنامه آموزشی طبق مدل کلی زیر توسط گروه آموزشی مربوطه و با همکاری و نظارت دانشکده پزشکی انجام گیرد و از نتایج بدست آمده برای ارتقای کیفیت برنامه آموزشی در دوره‌های بعدی استفاده گردد:

